

inforegio

Apibendrinamasis dokumentas | 2006

LT

Regionai ir miestai siekia, kad ekonomika augtų, o užimtumas didėtų: 2007–2013 m. sanglaudos ir regioninės politikos reglamentų apžvalga

Spartesnis augimas ir daugiau darbo vietų visuose Europos Sąjungos regionuose ir miestuose – tokia sanglaudos politikos ir jos priemonių esmė 2007–2013 m. laikotarpiu. Siekdama remti regionų augimo darbotvarkes ir skatinti darbo vietų kūrimą, ES per sanglaudos politikos priemones šiuo laikotarpiu investuos daugiau nei bet kada iki šiol – 308 mlrd. EUR (2004 m. kainomis). 81,54 % šios sumos bus skirta konvergencijos tikslui, t. y. pačioms neturtingiausioms valstybėms narėms ir regionams. Likusiuose regionuose maždaug 15,95 % struktūrinių fondų lėšų bus skirta naujovėms, darniam vystymuisi, geresniam prieinamumui ir mokymo projektams pagal regionų konkurencingumo ir užimtumo tikslą remti. Siekiant Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo, 2,52 % skiriama tarpvalstybiniam, tarptautiniam ir regionų bendradarbiavimui. Tikimasi, kad taikant sanglaudos ir regioninės politikos priemones atsilikusių regionų ekonomika išaugs dar maždaug 10 %, bus sukurta daugiau kaip 2,5 mln. naujų darbo vietų. Pagrindiniai politikos pokyčiai, palyginti su 2000–2006 m., yra:

- vykdamas sanglaudos ir regioninę politiką kur kas daugiau dėmesio skiriama atnaujintai ekonomikos augimo bei darbo vietų kūrimo darbotvarkėi ir skatinimas jos įgyvendinimas regionų bei vietos lygmeniu;
- modernizuota sanglaudos ir regioninė politika: atnaujinta jos sandara, laikomasi labiau strateginio požiūrio;
- sanglaudos ir regioninė politika taps paprastesnė ir veiksmingesnė, nes priemonių skaičius bus sumažintas nuo šešių iki trijų, naujasis proporcingumo principas sumažins biurokratijos lygį, programavimas vyks dviem, o ne trimis etapais, vietoj Bendrijos taisyklių bus taikomos nacionalinės atitikimo reikalavimams taisyklės, be to, atsakomybė už fondų valdymą ir skaidrumą teks pačioms valstybėms narėms ir regionams.

Remiantis struktūrinių fondų reglamentais, kuriuose pateikiamos bendrosios valdymo taisyklės, Bendrijos sanglaudos

politikos strateginėse gairėse numatyta siekti tokių pačių tikslų, kaip nustatyti Europos Sąjungos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo darbotvarkėje. Valstybės narės, atsižvelgdamos į šias sąlygas bei pabrėždamos strategijų tikslus bei intervencijos sritis, rengia nacionalinį strateginių kryptų planą, taip pat nacionalines ir regionines veiklos programas. Nacionalinės ir regioninės valdžios institucijos kartu su Komisijos tarnybomis sprendžia tokius klausimus, kaip strateginis tęstinumas, pagrindinė projektų atranka, kontrolė ir vertinimas, tačiau galutinį sprendimą renkantis ir finansuojant sprendimus priims pačios valstybės narės. Siekiant ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo darbotvarkės tikslų, buvo susitarta dėl preliminarių išlaidų: pavyzdžiui, konvergencijos tikslui pasiekti gali būti skiriama 60 % lėšų, o regionų konkurencingumo ir užimtumo tikslui – 75 % visų turimų lėšų, kurių dalį galima atidėti, tarkim, moksliniams tyrimams ir naujovėms, informacinei visuomenei ir darniai plėtrai remti.

Struktūrinių fondų reglamentai 2007–2013 m.

Europos Bendrijų steigimo sutarties 158–162 straipsniuose numatyta, kad Sąjunga, remdama visuotinę harmoningą plėtrą ir stiprindama ekonominę bei socialinę sanglaudą, turėtų mažinti regionų plėtros lygio skirtumus. Šių tikslų siekimo priemonių teisinis pagrindas 2007–2013 m. laikotarpiu bus penki 2006 m. liepos mėn. Tarybos ir Europos Parlamento priimti reglamentai.

• **Bendrajame reglamente** nustatomi trijų sanglaudos politikos priemonių – Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Europos socialinio fondo (ESF) ir Sanglaudos fondo – bendrieji veiklos principai, taisyklės ir standartai. Remiantis Sąjungos, valstybių narių ir regionų taikomu bendro valdymo principu, šiame reglamente numatomas Bendrijos sanglaudos politikos strateginėmis gairėmis ir su jomis susijusiais dokumentais pagrįstas atnaujintas programavimo

procesas, taip pat nustatomi bendrieji finansų valdymo, kontrolės ir vertinimo standartai. Pertvarkyta įgyvendinimo sistema leis paprasčiau, proporcingai ir decentralizuotai valdyti struktūrinius fondus ir Sanglaudos fondą.

- **Europos regioninės plėtros fondo** (ERPF) reglamente apibrėžtas jo vaidmuo ir intervencijos sritys, pavyzdžiui, skatinant valstybės ir privačias investicijas, padedančias mažinti skirtumus tarp Sąjungos regionų. ERPF remia programas, skirtas regionų plėtrai, ekonominiams pokyčiams, konkurencingumui ir teritoriniam bendradarbiavimui visoje ES stiprinti. Finansavimo prioritetai yra šie moksliniai tyrimai, naujovės, aplinkosaugos klausimai ir rizikos prevencija, daug dėmesio skiriama infrastruktūrai, ypač mažiausiai išsivysčiusiuose regionuose.
- **Europos socialinio fondo** (ESF) priemonės bus įgyvendinamos kartu su Europos užimtumo strategija sutelkiant dėmesį į keturias pagrindines sritis: darbuotojų ir įmonių gebėjimo prisitaikyti didinimas, geresnių įsidarbinimo sąlygų sudarymas bei aktyvesnis dalyvavimas darbo rinkoje, socialinės integracijos skatinimas kovojant su diskriminacija ir lengvinant socialiai pažeidžiamų žmonių galimybes dalyvauti darbo rinkoje, partnerystės skatinimas vykdant užimtumo ir integracijos sričių reformą.
- **Sanglaudos fondo** priemonėmis prisidedama prie intervencijų aplinkos ir transeuropinių transporto tinklų srityse. Šios priemonės taikomos toms valstybėms narėms, kurių bendrosios nacionalinės pajamos (BNP) yra mažesnės kaip 90 % Bendrijos vidurkio, t. y. visoms naujosioms valstybėms narėms, taip pat Graikijai ir Portugalijai. Laikina Sanglaudos fondo priemonės bus taikomos ir Ispanijai. Naujuoju laikotarpiu nereikės laukti, kol Komisija atskirai patvirtins kiekvieną projektą – Sanglaudos fondas kartu su ERPF finansuos decentralizuotai valdomas daugiamečių investicijų programas.
- Penktajame reglamente pristatoma **Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė** (ETBG). Šios naujos teisinės priemonės tikslas – palengvinti regionų ir vietos valdžios institucijų tarpvalstybinį, tarptautinį ir (arba) regionų bendradarbiavimą. Šiai grupei suteikiamas juridinio asmens statusas, kad ji, remdamasi dalyvaujančių nacionalinių, regioninių, vietos ir kitų valstybinių institucijų pasirašyta konvencija, galėtų įgyvendinti teritorinio bendradarbiavimo programas.

Tikslai, reikalavimus atitinkantys regionai ir taikomos priemonės

2007–2013 m. laikotarpiu ERPF, ESF ir Sanglaudos fondo veikla siekiama trijų tikslų: konvergencijos (ERPF, ESF, Sanglaudos fondas), regionų konkurencingumo ir užimtumo (ERPF, ESF), Europos teritorinio bendradarbiavimo (ERPF). Regionai, kuriuose BVP yra mažesnis kaip 75 % ES vidurkio, gali gauti paramą pagal konvergencijos tikslą, o visi kiti regionai – pagal regionų konkurencingumo ir užimtumo

tikslą. Siekiant Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo, geografinius reikalavimus atitinkančiais regionais laikomi Komisijos sprendimu patvirtinti kaimyninių valstybių regionai arba tarptautiniu mastu bendradarbiaujantys regionai. Finansiniai išteklių trims tikslams pasiekti ir šių išteklių paskirstymo būdai nustatyti Bendrajame reglamente. Sumos nurodomos 2004 m. kainomis. Toliau nurodomi nustatyti tikslai, reikalavimus atitinkantys regionai, paaiškinama, kaip skiriamos lėšos.

- Loginis **konvergencijos** tikslo pagrindas – stiprinti augimą skatinančias sąlygas ir veiksnius, padedančius siekti realios mažiausiai išsivysčiusių valstybių narių ir regionų konvergencijos. ES 27 šalyse šio tikslo siekiama 154 mln. gyventojų turinčiuose 84 regionuose 17 valstybių narių, kurių BVP vienam žmogui yra mažesnis kaip 75 % Bendrijos vidurkio, bei kituose 16 regionų, turinčiuose 16,4 mln. gyventojų, kurių BVP dėl statistinio ES plėtros poveikio šiek tiek viršija numatytą ribą ir kuriems taikoma laipsniško užbaigimo sąlyga. Konvergencijos tikslui siekti skiriama 251,1 mlrd. EUR (81,5 % visos sumos), iš jų 198,6 mlrd. EUR skirta konvergencijos regionams, 12,5 mlrd. EUR – regionams, kuriems taikoma laipsniško užbaigimo sąlyga, o 61,6 mlrd. EUR – Sanglaudos fondui, šias lėšas paskirstant 15 valstybių narių.
- Konvergencijos regionams nepriklausančiuose regionuose siekiama **regionų konkurencingumo ir užimtumo** tikslo – vadovaujantis dvipusiu požiūriu sustiprinti regionų konkurencingumą bei patrauklumą ir padidinti užimtumą. Pirmiausia, plėtros programomis, regionai bus skatinami spartinti ir remti ekonominius pokyčius, diegti naujoves, kurti žinių visuomenę, stiprinti verslininkystę, aplinkos apsaugą bei užtikrinti geresnę prieigą. Antra, didinant darbo jėgos gebėjimą prisitaikyti ir investuojant į žmogiškuosius išteklius, bus sukurta daugiau ir geresnių darbo vietų. 27 valstybių narių Sąjungoje šio tikslo sieks 168 regionai, kuriuose gyvena 314 mln. gyventojų. Iš jų 13 regionų, kuriuose yra 19 mln. gyventojų, taikoma vadinamojo laipsniško įsitraukimo sąlyga, o dėl jų ankstesnio – 1 tikslo regionų – statuso taikomi specialūs finansiniai asignavimai. 49,1 mlrd. EUR, iš kurių 10,4 mlrd. EUR skiriama laipsniško įsitraukimo regionams, sudaro 16 % bendros skiriamų lėšų sumos. Šio tikslo siekia regionai 19 valstybių narių.
- Siekiant **Europos teritorinio bendradarbiavimo** tikslo ir įgyvendinant bendras vietos ir regionų iniciatyvas bus stiprinamas kaimyninių valstybių bendradarbiavimas, tarptautinis bendradarbiavimas, susijęs su integruota teritorine plėtra ir regionų bendradarbiavimas, taip pat skatinamas keitimasis patirtimi. Pasienio regionuose gyvena 181,7 mln. žmonių (37,5 % visų ES gyventojų), o vienoje iš 13 nustatytų tarptautinio bendradarbiavimo sričių turi galimybę bendradarbiauti visi ES regionai ir piliečiai. Šiam tikslui skirta 7,75 mlrd. EUR (2,5 % bendros sumos), iš kurių 5,57 mlrd. EUR skirta pasienio regionų, 1,58 mlrd. EUR – tarptautiniam, o 392 mln. – regionų bendradarbiavimui.

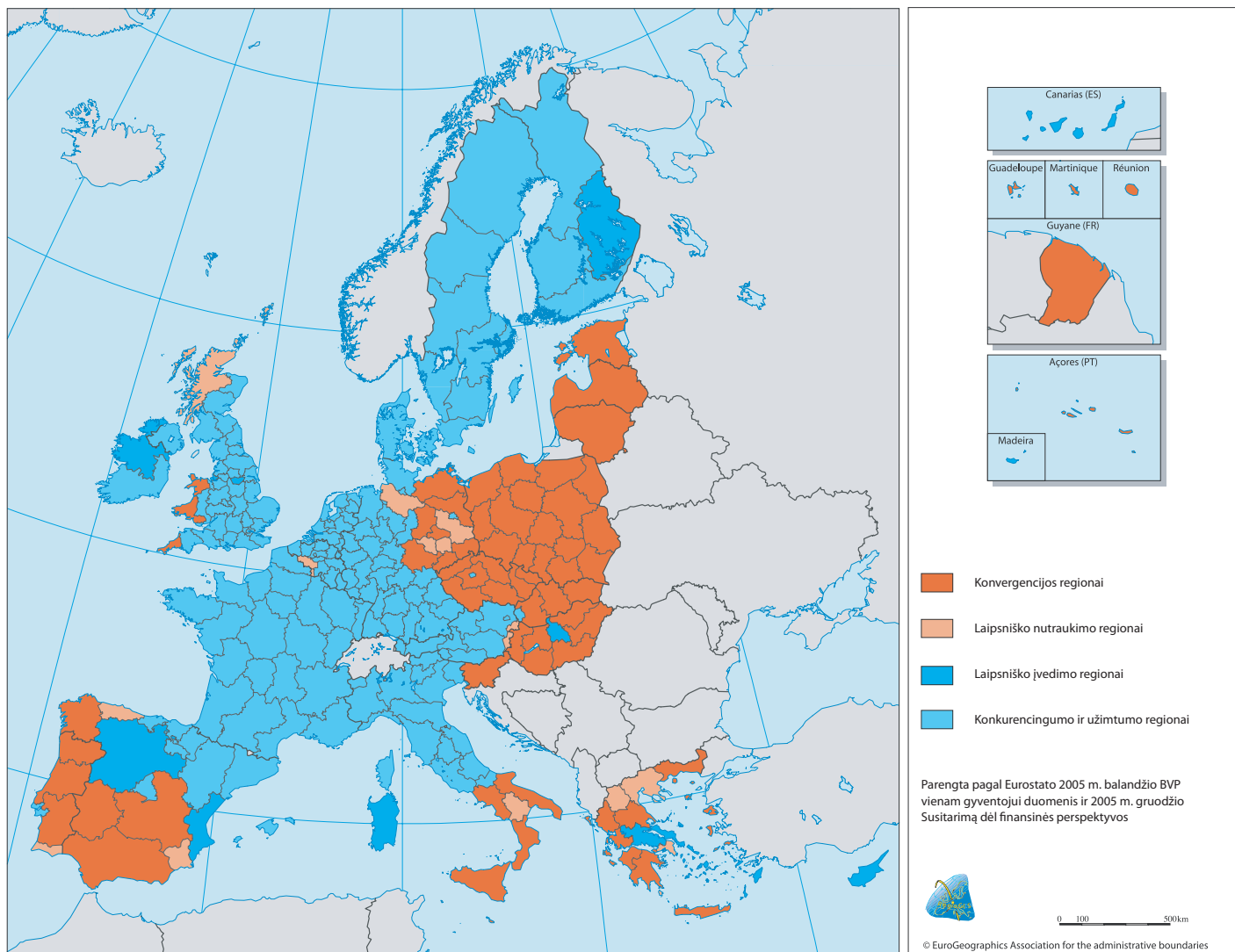
Sanglaudos priemonės įgyvendinant prioritetus

Bendrajame reglamente numatyta sutelkti sanglaudos politikos lėšas bendroms problemoms spręsti. Valstybių narių prašoma taikyti vadinamąjį tikslų nustatymo procedūrą ir nukreipti finansavimą į atnaujintoje ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo (Lisabonos)

strategijoje numatytas sritis. Prioritetinėmis sritimis laikomi moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra, naujovės ir verslininkystė, informacinė visuomenė, transportas (konvergencijos regionams), energija, įskaitant atsinaujinančius energijos šaltinius, aplinkos apsauga, žmogiškieji išteklių ir darbo rinkos politika. Problemoms šiose srityse spręsti konvergencijos regionuose turi būti atidėta 60 % lėšų, o regionų konkurencingumo ir užimtumo tikslo

SANGLAUDOS POLITIKA 2007-2013 METAMS: ORIENTACINIS LĚŠŲ PASKIRSTYMAS (MLN. EURŲ, 2004 M. KAINOS)							
	KONVERGENCIJOS TIKSLAS			REGIONŲ KONKURENCINGUMO IR UŽIMTUMO TIKSLAS		EUROPOS TERITORINIO BENDRADARBIAVIMO TIKSLAS	IŠ VISO
	Sanglaudos fondas	Konvergencija	Statistinis laipsniškas nutraukimas	Laipsniškas įvedimas	Regionų konkurencingumas ir užimtumas		
België/Belgique			579		1 268	173	2 019
Ceska Republika	7 830	15 149			373	346	23 697
Danmark					453	92	545
Deutschland		10 553	3 771		8 370	756	23 450
Eesti	1 019	1 992				47	3 058
Ellas	3 289	8 379	5 779	584		186	18 217
Espana	3 250	18 727	1 434	4 495	3 133	497	31 536
France		2 838			9 123	775	12 736
Ireland				420	261	134	815
Italia		18 867	388	879	4 761	752	25 647
Kypros	194			363		25	581
Latvija	1 363	2 647				80	4 090
Lietuva	2 034	3 965				97	6 097
Luxembourg					45	13	58
Magyarország	7 589	12 654		1 865		344	22 452
Malta	252	495				14	761
Nederland					1 477	220	1 696
Österreich			159		914	228	1 301
Polska	19 562	39 486				650	59 698
Portugal	2 722	15 240	254	407	436	88	19 147
Slovenija	1 239	2 407				93	3 739
Slovensko	3 433	6 231			399	202	10 264
Suomi-Finland				491	935	107	1 532
Sverige					1 446	236	1 682
United Kingdom		2 436	158	883	5 349	642	9 468
Bulgaria	2 015	3 873				159	6 047
Romania	5 769	11 143				404	17 317
Nepaskirstyta						392	392
IŠ VISO	61 558	177 083	12 521	10 385	38 742	7 750	308 041

ES-25: Konvergencija ir Regionų konkurencingumas ir Regionų užimtumas 2007-2013 metais

siekiančiuose regionuose – 75 %. Šios nuostatos taikomos tik ES 15 šalims; jos netaikomos naujosioms valstybėms narėms.

Naujosios regioninės politikos priemonės ir finansų inžinerija

2007–2013 m. laikotarpiu valstybės narės ir regionai galės naudoti tris naujas regioninės politikos priemones, padėsiančias jiems patikimai ir veiksmingai valdyti lėšas ir geriau naudotis finansų inžinerijos priemonėmis. Glaudžiau bendradarbiaujant Europos Komisijai, Europos investicijų bankui (EIB) ir kitoms finansų institucijoms bus geriau uždomi nacionalinių ir regioninių institucijų gebėjimai.

- **JASPERS** (Bendra parama projektams Europos regionuose remti) – partnerystės programa, skirta Europos Komisijos, EIB ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros

banko bendradarbiavimui plėtoti, siekiant kaupti žinias ir padėti valstybėms narėms bei regionams rengti didelius projektus;

- **JEREMIE** (Jungtiniai Europos išteklių nuo labai mažų iki vidutinių įmonių) – Europos Komisijos, EIB ir Europos investicijų fondo iniciatyva, skirta visų Europos regionų labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių plėtros finansavimo galimybėms gerinti;
- **JESSICA** (Bendra Europos parama tvariam augimui miestų vietovėse) – Europos Komisijos, bendradarbiaujančios su EIB ir Europos plėtros banko taryba, skirta tvariosioms investicijoms miestų zonose skatinti.

Daugiau informacijos:

http://ec.europa.eu/regional_policy

Europos Komisija
Regioninės politikos generalinis direktoratas

2006 m. liepa